

Т. Ф. Нахкур

аспірант кафедри публічного адміністрування
Міжрегіональної академії управління персоналом

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У БУДІВНИЦТВІ В УКРАЇНІ

У статті проведено дослідження основних проблем державного регулювання інвестиційної діяльності у будівництві в Україні. Проаналізовано систему законодавчого регулювання інвестиційної діяльності у будівництві в Україні. Результати аналізу підтвердили необхідність створення урядом сприятливих організаційно-правових умов для діяльності компаній, що займаються проектуванням, будівництвом та реконструкцією житлових будівель. Ці умови включають: удосконалення системи кредитування житлового будівництва, зокрема, комерційних об'єктів, корпоративних та грошових фондів, залучення додаткових ресурсів та ін.

Ключові слова: будівельна галузь, інвестиції, інвестиційна діяльність у будівництві, проблеми державного регулювання, житлове будівництво.

Постановка проблеми. Держава Україна має свою тисячолітню історію будівництва. Поява державних будівельних компаній – процес досить складний, враховуючи нинішні соціально-політичні та економічні умови, що в них перебуває наша країна.

Будівельна промисловість є однією із найважливіших галузей державної економіки, що спирається на вітчизняну систему управління. Цей сектор є важливим для економіки будь-якої країни, адже будівництво інфраструктури не може бути заміненим іншою галуззю, оскільки створює велику кількість робочих місць та використовує ресурси з багатьох галузей народного господарства. Економічний ефект від розвитку цієї галузі є мультиплікаційним ефектом коштів, вкладених у будівництво. Зрештою, із розвитком будівельної галузі розвиваються: виробництво будівельних матеріалів та відповідного устаткування, машинобудування, металургія та металообробка, нафтохімія, виробництво скла, деревообробка, виробництво фарфору та порцеляни, транспорт, енергетика тощо. І, безперечно, будівництво сприяє розвитку малих та середніх підприємств, особливо тих, що спеціалізуються на добуванні нафти і газу, виробництві та встановленні вбудованих меблів [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями аналізу рівня і оцінки державного регулювання інвестиційної діяльності у будівництві займалися: М.С. Берлін, І. Білий, О.Г. Бодров, Н.М. Валеєва, В.І. Довгий, Л.М. Докієнко, А.В. Золотов, В.М. Ковалевич,

В.К. Кондрасова, В.М. Кочетков, Р.В. Михайлюк, О.М. Непомнящий, Є.О. Романенко, Н.А. Савінська, Ю.А. Слабінський, Л.Н. Храмова та ін. Однак, незважаючи на достатню кількість наукових доробків із даного питання, воно вимагає подальшого узагальнення та аналізу для здійснення комплексної оцінки інвестиційної діяльності у будівництві.

Мета статті полягає у визначенні основних проблем державного регулювання інвестиційної діяльності у будівництві, а, також, у розробці практичних рекомендацій щодо їхнього вирішення.

Виклад основного матеріалу. Зростання будівельної галузі зумовлює зростання економіки країни та розвиток необхідних умов для вирішення багатьох соціальних проблем. Проте на сучасному етапі розвитку цієї галузі ми не можемо говорити про її конкурентоспроможність. На регіональному та світовому рівнях українська будівельна індустрія трансформує фінанси та організації. Якщо тенденції у правилах будівництва центральних та великих міст чітко відображаються у можливостях та привабливості інвестицій, то на глобальному рівні українська будівельна індустрія втрачається через відсутність необхідних фінансових та організаційних змін. Перед наукою державного управління про національне будівництво постають складні проблеми, пов'язані зі створенням сприятливого інвестиційного середовища для вітчизняних та іноземних інвесторів, що не є можливим без державного втручання [3, с. 138]. Уряд і муні-

ципалітети керують державними інвестиціями. На макрорівні проблема регулювання інвестиційної діяльності та розвитку будівельних комплексів координується Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Комітетом національної безпеки з питань цінних паперів та фондового ринку [7].

Враховуючи ситуацію в Україні, слід зазначити, що приватний іноземний капітал не вкладається в країні з малою внутрішньою інвестиційною діяльністю. Тому зміцнення національної інвестиційної діяльності неможливе без створення нового механізму бюджетного фінансування капітальних інвестицій для забезпечення високої їх ефективності та контролю за його використанням.

На нашу думку, необхідно прийняти нові закони про стимулювання національної підтримки інвестиційної діяльності в Україні для визначення пріоритетного напрямку інвестиційної діяльності, стимулюючого механізму залучення інвестицій та гарантій прав інвесторів. Закон має спростувати: процедури отримання інвесторами дозволів на документи, необхідні для реалізації інвестиційних проектів будівництва; національні процедури реєстрації іноземних інвестицій; механізми аутентифікації продукції та встановлення адміністративної відповідальності. Закон несе відповідальність за державних службовців, за їх дії чи бездіяльність, що спричинили виникнення певних перешкод і погіршення інвестиційної діяльності у будівництві України. Ми вважаємо, що варто підняти питання про зручність розробки інвестиційного кодексу України у сфері будівництва [6].

Для того, щоб визначити масштаби проблем, що з ними стикається українська будівельна галузь, та запропонувати їх рішення, необхідно провести загальне дослідження стану самої галузі. Щоб подолати проблему, необхідно не тільки зрозуміти ситуацію, що склалася на даний час, але й об'єктивно оцінити результати процесу, що відбувався упродовж останнього десятиліття.

Загалом, стан будівельної галузі можна пояснити як сферу таких проблем:

- відсутність джерел фінансування будівництва (різке скорочення державних капіталовкладень, зниження домінуючих можливостей для інвестицій в бізнес, бідність багатьох людей);

- висока зношеність та занедбаність основних фондів, відмова від роботи через відсутність інвестиційного попиту;

- практична ліквідація великих будівельних одиниць, що можуть виконувати проекти у мільйонах доларів (конкурувати з великомасштабними будівлями неможливо);

- недосконала система ціноутворення;
- бюрократичні перешкоди на шляху реалізації інвестиційних проектів;

- всі учасники інвестиційного процесу не мають жодних рівноправних юридичних вимог;

- недосконала система регулювання економічних, соціальних та правових відносин у житловому секторі [5, с. 27].

Проте головною проблемою будівельної галузі на даному етапі є створення зручного інвестиційного середовища для України з метою підвищення конкурентоспроможності галузі, оскільки ринкове середовище вимагає нової бази взаємовідносин учасників інвестиційно-будівельного процесу.

Національне регулювання інвестицій здійснюється у різній правовій формі, використовуючи різні правові засоби. Отже, згідно з першою частиною статті 12 Закону України «Про інвестиційну діяльність», до національного регулювання інвестиційної діяльності належать:

- управління державними інвестиціями;
- регулювання умов інвестиційної діяльності;
- управління інвестиціями всіх інвесторів та інших учасників інвестиційної діяльності [2].

Державне регулювання умов інвестиційної діяльності здійснюється такими способами:

- система оподаткування, податкова ставка, диференційована система оподаткування прибутку;

- політика кредитування та амортизації, включаючи прискорення амортизації основних засобів;

- надання фінансової допомоги у формі субсидій, субвенцій, бюджетного кредитування для розвитку окремих регіонів, галузей промисловості;

- державні норми, правила та стандарти;

- антимонопольні заходи;

- незаконна приватизація державної власності;

- визначення умов використання землі, води та інших природних ресурсів;

- цінова політика;

- огляд інвестиційних проектів;

- ліцензування спеціальних видів бізнесу в процесі інвестиційної діяльності під час проектування, будівництва та інвестування за межами України;

– аналіз стану містобудування, прогноз його розвитку;

– керування дотриманням інвестиційного законодавства, державних стандартів, норм і правил, затверджених документів містобудування, інвестиційних програм та проектів, раціонального використання території та матеріальних ресурсів;

– інші заходи.

Національне регулювання інвестиційної сфери здійснюється у різних напрямках, таких як антимонопольне регулювання конкуренції, регулювання ринку цінних паперів, ринку фінансових послуг. Остання тенденція є наслідком процесу глобалізації в економіці, що вплинув на розвиток міжнародної економічної злочинності (поряд із позитивними змінами (включаючи інвестиції) має місце використання інвестицій як джерела т. зв. брудних грошей). Закон України від 28.11.2002 р. «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», передбачає реалізацію національного фінансового моніторингу фінансових операцій, визначення процедури його проведення, забезпечує його здійснення різними органами (центральними державними органами виконавчої влади, Національним банком України, Державним комітетом із контролю України на ринку фінансових послуг, спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань фінансового моніторингу, Державним департаментом фінансового моніторингу, що працює в рамках Міністерства фінансів України) [1].

Оскільки будівництво та пов'язана з ним діяльність є основою економіки, стабільний фінансовий стан фінансування будівництва сприятиме поліпшенню економічної ситуації держави. Розвиток будівництва залежить від впливу двох факторів, що їх слід враховувати при розробці подальших методів розвитку таких видів діяльності:

– внутрішні фактори, такі як працівники, рівень розвитку обладнання та матеріальних ресурсів, існуюча структура управління та її ефективність тощо. Саме ці фактори складають основу для розвитку всіх систем, включаючи будівництво.

– фактори навколишнього середовища, такі як будівельне середовище, нормативно-право-

ва база, економічний та міжнародний розвиток, що фактично не впливають на будівельні компанії та організації, але є важливими для розвитку будівельної галузі та будівельного ринку.

Висновки і пропозиції. Сьогодні підтримка будівельного сектору пов'язана з будівництвом інфраструктурних об'єктів за рахунок державних та приватних інвестицій, але ситуація на ринку житла все ще є складною. Забезпечення виходу будівельної сфери держави із кризових умов господарювання та її подальший розвиток полягає в реалізації нових форм взаємовідносин будівельних підприємств та в їх активному державному регулюванні, що можливе шляхом організації нових форм діяльності державних, наукових та навчальних закладів (мережових організацій). Тому необхідність підготовки відповідних документів є нагальною.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/249-15>.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
3. Козич О. Державне регулювання діяльності будівельної галузі України / Олександр Козич // Публічне управління : теорія та практика : зб. наук. пр. Асоціації докторів державного управління. – Х. : Вид-во АДНДУ, 2012. – № 11. – С. 138–142.
4. Комплексна оцінка стійкості функціонування будівельних підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Economics/10_101981.doc.htm.
5. Полянек А.В. Перспективи розвитку капітального будівництва України в ринкових умовах / А.В. Полянек // Збірник наукових праць. Серія : економічні науки. – 2008. – №4.
6. Проблеми інвестування в Україні та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://libfor.com/index.php?newsid=1486>.
7. Череп А.В. Інвестознавство : [навч. посіб.] / К. : Кондор, 2006. – 398 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/books-text-3050.html>.

Нахкур Т. Ф. Проблемы государственного регулирования инвестиционной деятельности в строительстве в Украине

В статье проведено исследование основных проблем государственного регулирования инвестиционной деятельности в строительстве в Украине. Проанализирована система законодательного регулирования инвестиционной деятельности в строительстве в Украине. Результаты анализа подтвердили необходимость создания правительством благоприятных организационно-правовых условий для деятельности компаний, занимающихся проектированием, строительством и реконструкцией жилых строений. Эти условия включают совершенствование системы кредитования жилищного строительства, в частности, коммерческих объектов, корпоративных и денежных фондов, привлечения дополнительных ресурсов.

Ключевые слова: *строительная отрасль, инвестиции, инвестиционная деятельность в строительстве, проблемы государственного регулирования, жилищное строительство.*

Nahkur T. F. Problems of state regulation of investment activity in building in Ukraine

The article deals with the main problems of state regulation of investment activity in construction in Ukraine. The system of legislative regulation of investment activity in construction in Ukraine is analyzed. The results of the analysis confirmed the need for the Government to create favorable organizational and legal conditions for the activities of companies involved in the design, construction and reconstruction of residential buildings. These conditions include improving the housing lending system, in particular, commercial facilities, corporate and monetary funds, and attracting additional resources.

Key words: *construction industry, investments, investment activity in construction, problems of state regulation, housing construction.*